

Inuit 18-it qaangerlugit ukioqalereersimasut piginnaangorsaaqqiinnernut piareersimanngitsut imaluunniit piginnaangorsaaqqiinnermik aallartitsinissamut ikiortariaqartut, napparsimareernerup kingorna nukittorsarneqarsinnaaneranut atatillugu periarfissat pillugit upernaakkut 2013-imi ataatsimiinnermi nalunaarummik agguanneqartussamik suliaqaqqullugit, Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffisassaattut siunnersuut. Nalunaarut kingusinnerusukkut nuna tamakkerlugu iliuousissamik pilersarusiortoqarnissaanut tunngavissiissaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqtigiit)

Akissuteqaat

(Ilaqtariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Siunnersuummut qujanaq, tassuunakkummi inuit 18-inik ukioqalereersimasut piginnaangorsaaqqiinnernut piareersimanngitsut imaluunniit piginnaangorsaaqqiinnermik aallartitsinissamut ikiortariaqartut napparsimanerup/katsorsarneqarnerup kingorna nukittorsarneqarsinnaaneranut periarfissat qitiutillugit sammeneqarput.

Naalackersuisut isumaqatigaat innuttaasut tamarmik sapinngisamik annertunerpaamik inuunermik pitsaassuseqartumik inuuneqarnissaminut periarfissineqartariaqartut, tamatumani ilanngullugit innuttaasut timikkut, tarnikkut inooqatigiissutsikkulluunniit killilimmik pisinnaasaqassuseqartut. Nukittorsaanerup siunertaraa innuttaasuni innarluutilinni imaluunniit nappaammik ajutoornermilluunniit eqqugaasimasuni timikkut, eqqarsartaatsikkut, tarnikkut, inooqatigiissutsikkut sapinngisamillu annertunerpaamik aamma sulisinnaassutsikkut pisinnaasaat pitsanngorsarneqarlutillu pitsaanerpaalernissaat. Nukittorsaanerup piunasaqaatitaraa, innuttaasut ataasiakkaat, ilaqutaasut suliamillu ingerlataqartut akornanni anguniagaqarlumut ataqatigiissakkamillu suleqatigiittoqarnissaa. Taamaalilluni nukittorsarneqarneq unamminartoqarpoq, aammali pinngitsoorneqarsinnaanani, innuttaasoq pitsaassuseqarnerpaamik inuuneqarneq angussappagu. Nukittorsarneqarnermut sulisut susassaarfinit assigiinngitsuneersut peqataasariaqarput, soorlu peqqinnissaqarfimmit inunnillu isumaginnoqarfimmit.

Suliamut attuumassuteqartunik ingerlataqarluni aningaasatigullu ikiorserneqarluni piginnaangorsaaqqinnerup, inuup killilimmik sulisinnaassuseqartup, tamatumani inuit arlaatigut imminnut pilersornissaminut pisortanit ikiorserneqartut ilanngullugit, suliffimminiiginnarsinnaanera imaluunniit sulilersinnaanera, tassuunakkullu sulinermigut isertitaqalernissaata imminullu pilersornissaminut tunngavigisaata pitsaanerulernera peqataaffigisinaavaa. Piginnaangorsaaqqiinnerup sallerpaatillugu suliffissaqartitsisarfiit suliffeqarfiillu akuutittarpai, - tamatumani suliffeqarfiit pisortat ingerlataat namminersortullu pineqarlutik – peqataasullu tamarmik pitsaasumik suleqatigiinnissaat tamatumani pisariaqarluni.

Siunnersuuteqartup eqqortumik eqqaavaa innuttaasut ataasiakkaat aporfissaqartartut, pisortani oqartussaasut suleqatigiissatillugit ataatsimoortumillu isiginneriaaseqarluni ingerlatsinissamik ataqatigiissaarissatillugit – nukittorsarneqarnissamut piginnaangorsaaqqiinnermullu tunngatillugu. Innuttaasut arlaqartut oqariartuutigaat, taamatut suleqatigiinneq misigisarnagu.

Naalakkersuisut anguniagaat ersarissumik tassaavoq, inunnik isumaginninnermut tunngasuni, peqqissutsimut tunngasuni suliffissaqartitsiniarnermullu tunngasuni innuttaasut ataasiakkaat inuunerisa pitsaassutsimikkut annertunerpaanissaat qitiusumik anguniagaassasoq. Aammattaq ersarissumik anguniagaavoq, innuttaasut tamarmik nukissarisaminnik pisinnaasaminnillu inerisaanissamut nukittorsaanissamullu periarfissaqassasut, tassuunakkut innuttaasoq ulluinnarni inuunermit - sapinngisamillu sulinnermit - peqataanerusinnaaleqqullugu.

Ilisimatitsissutigineqarsinnaavoq maannakkorpiaq Kommuneqarfik Sermersooq suleqatigalugu sungiusarfimmik pilersitsinissaq sulissutigineqarmat. Illutaa Nuummiissaaq, Ippiarsuup uiuneratut suliarineqassalluni. Siunertaavoq inuit napparsimaveqarfimmi naammassillugit katsorsarneqareersut sungiusarneqarnissamut periarfissinnissaat. Sungiusaanermi qitiutinneqassapput sungiusarnerit innuttaasut ulluinnarni imminnut ikiorterulersinnaanissaannik siunertaqartut, ulluinnarni suliassanik suliaqarsinnaanissaat angujumallugu. Sungiusarfik nuna tamakkerlugu sullississaaq, siunertaavorlu innuttaasut Nunatsinnit suminngaanneersulluunniit tassaniittassasut.

Taamaattoq Naalakkersuisut siunnersuuteqartoq isumaqatigaat, tassalu nukittorsarneqarnissamik aamma piginnaanngorsaaqqinneqarnissamik pisariaqartitsineq tamarmiusoq qulaajartariaqartoq, taamatullu qulaajaaneq nuna tamakkerlugu iliuusissanik pilersaarusiortnermut tunngaviusinnaasoq. Taamaattoq suliaq tamanna piffissaqarluarnissamik pisariaqartitsiviuvoq, taamaammallu nalunaarusiaq aatsaat UKA 2013-imut piareersinnaasoq ilimagineqarluni.

Taamaammatt Naalakkersuisut siunnersuutigaat aalajangiiffigisassatut siunnersuut ima allanngortinneqassasoq:

Inuit 18-it qaangerlugit ukioqalereersimasut kingorna piginnaanngorsaaqqiinnermut piareersimanngitsut imaluunniit piginnaanngorsaaqqiinnermik aallartitsinissamut ikiortariaqartut, napparsimareernerup/katsorsarneqareernerup kingorna nukittorsarneqarsinnaanerit atatilugit periarfissat pillugit ukiakkut 2013-imi ataatsimiinnermi nalunaarummik agguanneqartussamik suliaqqullugit, Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nalunaarut kingusinnerusukkut nuna tamakkerlugu iliuusissamik pilersaarusiortoqarnissaanut tunngavissiissaaq.

Nalunaarusiap imarisai suliniutinik ersarissunik nassataqassappata, soorlu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik, aamma siusinaartumik pensionisiallit suliffissaqartitsinikkullu politikkip iluarsartuuteqqinnissaannut tunuliaqutsiisinnassappata, pisariaqassaaq nalunaarusiami Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmi, Inuussutissarsiortnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmi, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmi kommuninilu suliniutit arlaqartut ilanngunneqarnissaat. Kiisalu nalunaarusiap malitseqartinnera 2025-mut pilersaarummi suliniutaanut ersarissunut ataqatigiissartariaassaaq imaluunniit ilaalertinneqarluni.

Naalakkersuisut oqallittoqarluarnissaa qilanaaraat, allannguutissatullu siunnersuut akuerineqassasoq inassutigalugu.